

Byť vidiečanmi nás baví

mesačník o živote v MAS Tekov-Hont

apríl 2019

Slovo na úvod

Pomaly prešlo päť rokov od doby, keď sme spolu pripravovali stratégiu miestneho rozvoja, milí Tekovhontania. Pamätám si vás nadšených na stretnutiach, ešte vidím pred očami vaše úsilie veľa vecí vo vašich dedinkách zmeniť za pomoci prístupu LEADER a prostredníctvom miestnej akčnej skupiny. Teda si viem veľmi dobre predstaviť, ako sa asi cítite v tomto administratívnom chaose okolo prístupu LEADER a čo si myslíte. V Bruseli už hovoria o novom LEADERi, a u nás stále nič. Čo sa vlastne stalo, že všade okolo Slovenska sa už chvália s hotovými projektami a my ledva držíme partnerstvá, aby sa celkom nerozpadli? Je treba si klásť tieto otázky a treba ich aj zodpovedať hľadaním trhlín v systéme, ktorý znemožnil skorú implementáciu prístupu u nás. Aj preto, že po roku 2021 bude v oveľa väčšej miere podoba LEADERa utvárať naša národná administratíva a viniť Brusel sa už vôbec nebude dať. Ľudia na slovenskom vidieku by však mali vedieť priamo z Bruselu, aké možnosti majú národné administratívy a či ich využívajú v prospech občanov. Len to ľuďom ukáže, o čo môžu a majú žiadať riadiace orgány. Europoslanci musia plniť túto funkciu priameho a obojstranného posunu informácií - od občanov do Európarlamentu a z Európarlamentu priamo dolu - k občanom. Preto prídte 25. mája k volebným urnám a zvolte si takých, čo sa nezavrú za múry Európarlamentu, ale budú tvoriť aktívnu politiku spolu s vami a pre vás.

Jela Tvrdoňová

LEADER je...

Základná smernica k prístupu LEADER pochádza ešte z roku 2006. Dnes je LEADER súčasťou CLLD a **nariadenia EÚ 1303/2013, čl. 32**. Miestny rozvoj vedený komunitou je:

a) zameraný na osobitné **subregionálne oblasti**;

b) **vedený miestnymi akčnými skupinami** zloženými z predstaviteľov verejných a súkromných miestnych spoločensko-hospodárskych záujmov, v ktorých na úrovni rozhodovania nemá žiadna záujmová skupina viac ako 49 % hlasovacích práv;

c) uskutočnený prostredníctvom integrovaných a **viac sektorových oblastných** stratégií miestneho rozvoja;

d) **navrhnutý vzhľadom na miestne potreby** a možnosti a zahrnuje **inovatívne prvky** viažuce sa na situáciu, vytváranie **sietí** a prípadne **spoluprácu**. (Zdroj: prezentácia 7 princípov LEADER, Jela Tvrdoňová)

Základné princípy fungovania:

spolupráca * partnerstvo * **zdola nahor** * **sieťovanie** * inovácie * územný princíp * viac - sektorové aktivity

zdola nahor

Princíp „zdola nahor“ je v našich zemepisných šírkach a dĺžkach pojem nevídaný. Je pre nás čudný, nový a nepreskúmaný. V rámci MAS sa oň snažíme už od začiatku, čiže od tvorby stratégie. Tú sme reálne tvorili v území. V roku 2015 sme chodili po území, konalo sa 10 stretnutí s občanmi v obciach, kde sme reálne skúmali, čo ľudia chcú, čo sa im páči, čo nepáči a čo a ako by zmenili, vo všetkých obciach prebehla anketa, ktorú sme vyhodnotili a z týchto podkladov sme vytvorili SWOT analýzu, analýzu potrieb a následne určili ciele a potreby. Naše snaženie nám trochu komplikuje RO (riadiaci orgán), ktorý tento princíp, žiaľ, v slovníku nemá a hlási „error“ kedykoľvek sa s ním stretne.

sieťovanie

Naopak, práve vďaka nefunkčnosti celého systému zo strany štátu sa nám darí sieťovanie, spoločný „nepriateľ“ zoceluje vzťahy. Znamená to spoluprácu na rôznych úrovniach, najmä s inými účastníkmi. V rámci SR sieťujeme výborne na úrovni všetkých MAS, v rokoch 2017 – 2019 sme dokonca viedli Národnú sieť MAS SR, vytvárame spoluprácu s MAS v ČR, sieťujeme s UNSK, s ktorým máme výbornú spoluprácu, s OOCR Tekov a verím, že v najbližšej dobe rozbehneme aj spoluprácu s Mestom Levice, ktorá pomôže našim farmárom a vytvoríme sieť farmárskych trhov. V rámci našej MAS je cieľom vytvoriť sieť prepojených služieb pre obyvateľov a návštevníkov.

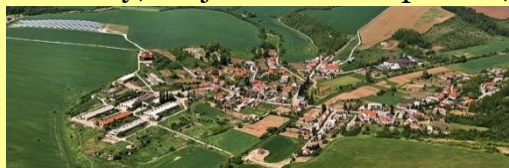
Predstavujeme územie

Obec Bory

Keď odbočíte z hlavnej cesty od Levíc, spustíte sa cestičkou do dolinky, nájdete medzi poľami, lesmi

a lúkami malebnú dedinku

ležiacu na

oboich stranách potoka Búr. Obec sa radí medzi malé obce Hontianskeho regiónu. Napriek tomu, že v obci žije dnes len 320 obyvateľov, v Boroch nájdete veci, ktoré nemajú ani mnohé väčšie obce. Napríklad tu majú dva kostoly, katolícky a kalvínsky, kaštieľ, ktorý jeho majitelia práve rekonštruujú, obec prevádzkuje materskú škôlku, nedávno vynovili športový areál pri futbalovom ihrisku. Obyvatelia Borov môžu dokonca nájsť priamo v obci aj zamestnanie, dodnes tu funguje tzv. „zinkovňa“, dnes s.r.o. TAMARIS.

Ak ste priaznivci nenáročnej pešej turistiky, tak Vám určite odporúčame prejsť sa peši z Borov do Brhloviec, upravenou cestou (do $\frac{3}{4}$), potom lesnou cestičkou, krásnou prírodnou scenériou.

V minulosti bolo pre Bory príznačné ovocinárstvo, dnes už z neho zostali len pekné chotárne názvy – Hrušková dolina, Sliváň...

Viac na: www.bory.sk

Obec Bohunice

Bohunice – dedinka v údolí, nad ktorou sa vyníma vrch Hrádok posiaty vinicami, ležiacu na úpätí Štiavnických vrchov. Obec bola známa svojimi 6 mlynmi.

Dodnes sa zachoval mlyn Pavla Turčana v Štamposkej doline – vysunutá expozícia Tekovského múzea. V Chránenom areáli Bohunický park sa nachádzajú zrekonštruované budovy klasicistického kaštieľa Ňáriovcov z roku 1816 a renesančnej kúrie zo 17. storočia. V obci nájdeme evanjelický kostol z roku 1658, na ktorom je umiestnená pamätná tabuľa rumunským vojacom i pamätná tabuľa osobností obce. Vstup do obce upúta Ranč Palomino, kde je vybudovaná vonkajšia i krytá jazdiareň pre jazdecké kone. V centre obce sa nachádza viacúčelové priestranstvo, kde sa konajú kultúrne a športové podujatia, nájdete tu detské ihrisko Dráčik, externý stôl na stolný tenis, futbalové ihrisko, altánok i sedenie pre pocestných ako i domácich.

Viac na: www.bohunice-lv.sk

Obec Beša

Obec patriaca do Tekovskej časti nášho regiónu Vás zaujme hneď svojim erbom.

Klasická poľnohospodárska tematika erbu je doplnená (orámovaná)

mamutími klami, ktoré pripomínajú jedinečný nález mamutích pozostatkov na území Beši z roku 1902, ktoré boli vykopané pri výstavbe domu.

Z prírodných zaujímavostí je v Beši sa nachádzajúci chránený strom – Cer a určite sa oplatí ísť sa k nemu pozrieť, pretože miesto ponúka jeden z najkrajších výhľadov z Bešianskej pahorkatiny, za dobrej viditeľnosti môžete vidieť výbežky Štiavnických vrchov, Pohronského Inovca a Tribeča, ako aj mesto Levice a mnohé okolité obce. Do obce sa dostanete tiež vlakom a železničná stanica v Beši má niekoľko zaujímavostí – bola napríklad jednou z mála staníc, na ktorej na niekoľko minút zastavil „Zlatý vlak“, ktorý 30.4.1939 prepravoval relikviu svätého Štefana, 11.7.2007 stanicou prechádzal Orient-Express a dnes tu jazdí dvojposchodová električka. Ak ste milovníci motoriek a máte chuť zažiť motokársku púť, Beša je tým správnym miestom. V septembri ju miestny kňaz organizuje na pútnikom mieste Pozba-studničky.

Viac na: www.besa.sk

Obec Nový Tekov

Keď sa povie Nový Tekov, mnohým z nás sa v hlave rozjasní – kone. Áno, aj toto bola história obce – krásne biele kone a konské preteky.

Tieto sú už len minulosťou, ale kone tu nájdete stále a dokonca priamo uprostred obce. Obec leží na pravom brehu rieky Hron, patrí medzi Tekovské obce nášho regiónu. So susednou obcou Starý Tekov ju celé desaťročia spájala kompa, ktorá tu premávala od roku 1784, kedy povodeň strhla pôvodné mosty, až do roku 2014, kedy bol opätovne postavený most.

V Novom Tekove nájdete všetkého veľa. Veľa krásnych miest pri rieke Hron ideálne na rybolov alebo len tak na oddych v tóni pri vode, dlhé rady vinohradov, veľa krásnych priestranstiev v obci, či už sa chcete s deťmi hrať na ihrisku alebo len tak prechádzať po dedine. Nájdete tu Ranč u Bobiho - miesto na obed, či večeru alebo práve tie spomínané koníky. Nájdete tu však aj skládku odpadu, vodnú a o kúsok ďalej aj atómovú elektráreň. Uprostred toho všetkého leží obec a spája v sebe všetky tieto kontrasty.

Viac na: www.novytekov.sk

Predstavujeme našich členov

Senior Garden – Horná Seč

Nezisková organizácia, ktorá od roku 2012 prevádzkuje zariadenie pre seniorov. Zariadenie má kapacitu 28 osôb, v dvojlôžkových izbách, pričom každá izba má vlastné sociálne zariadenie. Domov je koncipovaný ako otvorené zariadenie komunitného typu, nezabúdajú však ani na bezpečnosť svojich klientov. Súčasťou je areál s rozsiahlou záhradou s výsadbou, lavičkami a priestorom pre pokojný a pohodlný pohyb seniorov.

Pri poskytovaní svojich služieb sa riadia heslom, že aj staroba môže byť radostná a plná oddychu v pokoji záhrady. O klientov sa stará vyškolený personál. Pri dodržaní všetkých obmedzujúcich zásad našej legislatívy svojim klientom poskytujú tiež klasické vidiecke činnosti na trávenie voľného času, či už je to pestovanie bylín, ovocia, zeleniny alebo následne rôzne spoločné pečenie a varenie. Nevyhýbajú sa ani domácim zvieratám. Ak máte chuť na trochu dobrovoľníckej činnosti, aj tu máte dvere otvorené.

Viac na: www.seniorgarden.sk

Vodácky klub Hron – Kalná.

Vodácky klub v Kalnej má už niekoľko desaťročnú

Vodácky klub HRON
Kalná nad Hronom

tradíciu. Dnes ho tvorí skupina nadšencov pre vodu, šport a prírodu. Lodenica je miestom stretávania sa, spoločných podujatí, zážitkov, je pre nich tipické, že sú radi v prírode a z vody vybehnú do hôr, či už peši alebo aj na bicykloch. Byť vodákom je skôr vlastne životným štýlom, ako len záujmom ☺.

Preto sa snažia ukázať tento život aj iným pravidelnými aktivitami, ako sú Hronský triatlon, ktorý bude tento rok 21. septembra alebo HRONfest, kde do lodenice pozývajú rôzne rockové kapely – tento rok 3. augusta.

Z času na čas tiež vycestujú za vodou po Slovensku, ale v letných mesiacoch trávajú v lodenici spoločne aj celé víkendy.

Tento mesiac oficiálne začala tohoročná vodácka sezóna, Hron už otvorili, slniečko nám svieti a pokoj na vodnej hladine je neopísateľný, treba ho zažiť...

Viac na : www.vk-hron.sk

Slovenský zväz záhradkárov, základná organizácia Žemberovce

O organizácii nám porozprával jej predseda Alexander Ťapaj:

základná organizácia (ZO) datuje svoj vznik už v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Výrazná zmena organizácie a štruktúry však nastala v roku 1987, kedy v Žemberovciach postavili pálenicu, ktorú spravujú práve záhradkári. V tom istom roku boli súčasťou aj zavedenia elektrickej siete do viníc, čo výrazne napomohlo rozvoju územia a aj dnes z toho profitujú. Záujem o pozemky a vinice majú napríklad Levičania, ktorí sú aj členmi ZO. Momentálne združujú 75 členov. V správe majú tiež vodovod, kde členovia majú napríklad zľavu na vodu. Združenie v rámci svojej činnosti organizuje rôzne prednášky o reze viniča, reze stromčekov, degustácie miestnych vín. Spolupracujú s okolitými organizáciami, či už z Pukanca alebo s Maticou Slovenskou, zapájajú sa do rôznych iných výstav.

Žemberovce boli známe pestovaním maku. Na našu otázku, ako vidia opätovné naštartovanie tejto tradície odpovedali, že mak dnes pestujú len jednotlivci doma a na pestovanie vo veľkom máme jednak príliš zložitú legislatívu a prílišné sucho maku tiež neprospieva.

DHZ Drženie

Hasičstvo v obci Drženie má viac ako 100 ročnú tradíciu.

Prvoradým cieľom dobrovoľného hasičstva je pomoc pri ochrane života, zdravia a majetku obyvateľov. Naša DHZ však plní v obci aj kultúrnu a spoločenskú úlohu a to najmä organizovaním Súťaže o pohár starostu obce a tradičnej hasičskej zábavy, ale aj pomocou obci pri organizovaní iných podujatí. Hasičský zbor má aktívnych členov zo všetkých vekových kategórií. Mladší členovia sa zameriavajú v rámci výcvikovej činnosti na hasičský šport, veď ešte pred niekoľkými rokmi patrilo družstvo mužov medzi širšiu slovenskú špičku a robilo dobré meno nielen obci, ale aj celému regiónu v Tekovsko-hontianskej a Západoslovenskej hasičskej lige. V súčasnosti nám robí radosť družstvo dievčat, ktoré sa pravidelne zúčastňuje súťaží v širšom okolí a združuje aj záujemkyne o tento šport zo susedných obcí.

Prioritou DHZ Drženie je vybudovanie hasičskej zbrojnice. Projekt by mal byť financovaný MVSR, spolufinancovaný obcou a podporený aj MAS Tekov-Hont v rámci tzv. „malého Leadera“.

Viac na: www.facebook.com/DHZ-Drzenie

Práve pracujeme na

Malý LEADER

Všetky projekty, ktoré prešli hodnotením našej výberovej komisie sme nahrali cez Slovensko.sk do systému VUC a podali elektronickú žiadosť. Konečný termín podávania na VUC bol 18.4.2019. Teraz naša žiadosť prejde administratívnou kontrolou na VUC, následne o nej bude rozhodovať Komisia regionálneho rozvoja na VUC a úplne posledné slovo budú mať poslanci VUC.

Oznámenie údajov o štatutároch OZ

Dávame do pozornosti povinnosť všetkých Občianskych združení, ktoré vznikli pred 1.1.2019, nahlásiť do registra OZ na Ministerstvo vnútra údaje o štatutároch. Túto povinnosť máte do 30.6.2019 zdarma, odporúčame si ju splniť čím skôr, inak združenie nemusí byť oprávnené čerpať dotácie. Tu je link, kde nájdete tlačivo Oznámenie aktuálnych údajov o štatutárnom orgáne:

<https://www.minv.sk/?vzory-dokumentov-a-tlaciv>

Nezabudnite pribalit' Zápisnicu o zvolení za štatutára a overit' podpis. Ak by ste tento úkon chceli spojiť napríklad so zmenou stanov alebo iným spoplatneným úkonom, žiaľ, za tieto už musíte poslať kolok ☹.

Raňajky s MAS

11.4.2019 sme opätovne odštartovali Raňajky s MAS, tentokrát sme pozvali len novozvolených starostov a starostky. Cieľom stretnutia bolo vysvetliť fungovanie MAS od začiatku až podnes, čo sa dá cez MAS očakávať a čo sa dá cez MAS urobiť. Akonáhle budeme mať ďalšie informácie z RO o výzvach, postupne sa pri raňajkách stretneme všetci ☺. S Katkou pre Vás s radosťou a láskou raňajky pripravíme, zásadne len z produktov od našich farmárov.

Pripravujeme

Dobruo jedlo z Tekova a Hontu - 22.6.2019

sa v Brhlovciach stretneme na 4. ročníku kulinárskej súťaže, ktorej cieľom je nielen príprava dobrého jedla, ale najmä oprášiť staré tradičné recepty. V tomto roku bude súčasne prebiehať aj **Remeselná ulička 3** v Skalných obydliach v Brhlovciach. Tešíme sa na toto spojenie remesla, tradičného jedla a samozrejme, dobrej hudby z našich obcí a hostí v rámci Remeselnej uličky – bratov Geišbergovcov.

Registrácia v ITMS2014+

Čo je ITMS2014+: je to informačný systém, cez ktorý budeme vyhlasovať výzvy pre PRV a cez ktorý aj my podávame všetky žiadosti MAS na RO.

Ak sa vám, ktorí ITMS poznáte zdá čudné, že prečo výzvy z PRV, keď PRV sa cez tento systém nepodáva... tak pre LEADER to je inak.

Momentálne sa Katka spolu s vami trápi s registráciou v ITMS2014+, lebo bez registrácie členov nevieme pokračovať.

Na RO riešime potrebu registrácie všetkých členov (aj fyzických osôb), z čoho majú hlavu v smútku aj v samotnom DataCentre (správca ITMS), lebo registrovať toľko užívateľov je nereálne a aj neopodstatnené, veď naše Občianske združenia a fyzické osoby cez systém ITMS nič čerpať nebudú.

Veľký LEADER

Školenie, o ktorom sme písali v minulom čísle, sme úspešne absolvovali a nakoniec sa z neho vykľulo veľmi akčné školenie. Pracovali sme totiž „naostro“ (žiadna nuda ☺) a výsledkom bol zverejnený Harmonogram výziev na rok 2019 a jedna výzva zaslaná na kontrolu na PPA. Dnes už máme na PPA zaslané na kontrolu výzvy dve. Plán je takýto: máj, jún, júl výzvy pre obce a november a december výzvy pre poľnohospodárov.

Samozrejme, nie je všetko také ružové, ako to tu máme podfarbené. Koľko bude trvať kontrola výziev na PPA netušíme a či sa podarí stihnúť termín máj 2019 závisí teraz už len od nich.

IROP stále hodnotí naše žiadosti, cez ktoré si zazmluvňujeme tú časť peňazí z celkovej dotácie, ktorá bude financovaná z IROP, konečne nás po 10 mesiacoch ticha vyzvali na doplnenie. Snáď sme doplnili, čo si želali počuť. Akonáhle sa spustí aj IROP, vtesnáme aj výzvy pre podnikateľov a obce čo idú cez IROP.

Chod kancelárie

Ešte menej ružová je situácia vo financovaní chodu kancelárie, stále nemáme preplatené peniaze za 4 mesiace roku 2018, za rok 2019 žiadosť o platbu pripravujeme za 1. štvrtrok.

Už od septembra na RO pre IROP prebieha audit, auditori sa na LEADER pozerajú ako na čudo a nevedia ako ho uchopiť. Tak im s tým išla 25.4.2019 delegácia z NS MAS SR pomôcť. Zatiaľ máme pozitívne správy.

Kontakt

Sídlo: Parková 2, Santovka 935 87

Web: www.tekov-hont.sk

Mail: monika.slizikova@tekov-hont.sk

 OZ Tekov-Hont